

«Du og jeg skal drikke
opp alt sammen når vi
tar jomfruturen på
bybanen.»

TROND TYSTAD (AP) VEDDER VIN PÅ
BERGENSBYBANEN. BERGENSAVISEN.

Innhold:

Ny grønn statsråd

Siri Bjerke har ikke markert seg som miljøpolitiker. Men hun har hatt hånd om atomsikkerhetstiltak i Øst-Europa og miljøplan for Groruddalen.

• side 4

Sparepærer erstatte gasskraft

Tre sparepærer i hver husstand vil spare til sammen 2,3 TWh. Det er nok til å erstatte et gasskraftverk. Dessuten er det langt billigere.

• side 5

Nye aksjoner mot skytefelt

Fra påsken blir det aksjoner mot det planlagte skytefeltet i Gråfjell i Hedemark. Nye beregninger viser at støy fra skytefeltet vil nå et større område enn tidligere antatt.

• side 6

Krever skog- vern

En samlet miljøbevegelse kommer med en klar oppfordring til Norges statsminister: Styrk barskogvernet! Norge har vernet mindre enn en prosent av skogen vår. Til sammenligning har Sverige vernet fire ganger mer.

• side 8

Trikset seg til ulovlig scooterkjøring i Alta

Fylkesmannen mener Alta kommune brøt to lovverk da de brøytet vei for ureglementert scooterkjøring til fjelltoppen Haldde i forrige uke. (Foto: Helga Sønstab, Altaposten)

Fylkesmannen stoppet snøscooterkjøringen, men Alta kommune sørget flere ganger for ekstraordinær kjøretillatelse. – Kommunens fremgangsmåte er opplagt i strid med både motorferdselloven og forvaltningsloven, hevder Eirik Karlsen ved Fylkesmannens miljøvernnavdeling.

Dagen etter at Fylkesmannen hadde stoppet scooterkjøringen, ble det likevel arrangert scooteretur til Haldde i Alta kommune. – At utvalget innvilget den nye søknaden, anser vi som en ren provokasjon. Fylkesmannen hadde dagen i forveien stoppet samme kjøring til samme sted med henvisning til samme paragraf i samme forskrift, sier Bjørn Hansen, i Naturvernforbundet.

• side 3

Tine svekker tilbudet på øko-varer

Tine Norske Melerier stanser produksjonen av øko-yoghurt. SAS har vært den største yoghurt-kunden, men nå sler flyselskapet stopp. Tidligere har Tine droppet sin produksjon av økologisk rømme og syrnet melk med bringebærsmak.

Per i dag produserer Tine tre økologiske produkter: lettmelk, kremfløte og ost. Lettmelken er det som selger mest. Men til tross for at norske forbrukere sier de vil ha øko-mat, står ikke øko-melken for mer en prosent av det totale melkesalget.

• side 7

Natur & miljø Bulletin
 utgitt av Norges Naturvernforbund

Redaktør: Tom Erik Økland
Redaksjon: Jens Petter Toldnæs, Kristian Jahre
Adresse: Postboks 342 Sentrum, 0101 Oslo.
Besøksadresse: Skippergata 33
 Tlf: 22 40 24 00.
 Faks: 22 40 24 10.
 Direkte: 22 40 24 + 25 (Økland), 23 (Toldnæs), 24 (Jahre)
 E-post: redaksjonen@naturvern.no

Abonnement: 230 år (privatpersoner), 600/år (bedrifter)
Annonser: Tlf: 23 12 20 70. Faks: 23 12 20 71.
Trykking: GAN Grafisk AS. Trykket på 100% resirkulert papir.
Norges Naturvernforbund: Samme postadresse som N&M Bulletin. Web: <http://www.naturvern.no>
 E-post: naturvern@naturvern.no

Neste utgave: 24.3.2000

fagpressen®

Senatus bestia, senatores boni viri

Senatet er et dyr, senatorne er gode menn, sa veltalende romere tidligere. De sa det når de skulle beskrive hva som skjedde idet en større forsamling, bestående av lutter utmerkede mennesker, blir befridd fra sitt individuelle ansvar. De mente at jo større en organisasjon var, desto uunnngåeligere var dens imoralitet og blinde dumhet.

Foreløpig har vi bare fått anledning til å registrere navnene på vår nye regjering. Noen av dem, slik som for eksempel Jens Stoltenberg, trenger ingen videre presentasjon - han har vært med før og vi vet sann nogenlunde hvor vi har ham.

Andre er mer ukjente, ikke minst vår nye miljøvernminister. Med unntak av å ha røket i tottene på miljøbevegelsen i forbindelse med atomsikkerhetstiltak i Øst-Europa er Siri Bjerke et nærmest ubeskrevet blad i grønn politikk. Det er selvsagt ingen automatisk fordel i det, men det kan ta vekk litt av forventningene som hviler på nye statsråder. Det kan være greit å ta med seg, for er det noe en ny minister ikke trenger for mye av er det forventningspress fra en utålmodig opinion. I hvert fall ikke for sin egen del. Siri Bjerke verken kan eller vil stoppe gasskraftverkene. Det nytter ikke å hyle "klimakatastrofe" og "fremtiden til neste generasjon" til henne. Men kanskje det nytter å rope noe annet. "Ulv", for eksempel.

Olav Akselsen, vår nye olje- og energiminister, er i en mellomklasse. Vi har sett ham titt og ofte på TV i det siste, men han er på ingen måte ny. Til tross for sin unge alder (35) har han satt spor etter seg i miljøpolitikken.

Under behandlingen av Verneplan IV for vassdrag i 1993, var det på nippet at Tovdalsvassdraget ble varig vernet. Det ble det ikke.

Olav Akselsen var den gang medlem av AUF, som gikk inn for vern, mens Arbeiderpartiets stortingsgruppe gikk mot. Under avstemningen i Stortinget ble det først stemmelikhet om vassdraget skulle vernes eller ikke. Det nektet daværende stortingspresident Jo Benkow å akseptere siden han visste det var en representant til i salen. Til slutt meldte Akselsen seg og sa hans stemme "ved en feil" ikke hadde blitt registrert, men at han ønsket å stemme mot vern. Dermed står det verneverdige vassdraget fortsatt i fare for utbygging.

Det er slikt som gjør senatet til et dyr.

Folkeinitiativer for miljøet

Kommentar

TOM NØRBECH, SOSIOLOG

Til tross for at miljøbevegelsen hadde folket på sin side i gasskraftsaken, tapte den saken på grunn av fullgass-Jens' regjeringsskapskap. Denne saken er imidlertid ikke et enestående eksempel. I saker som vern av Øvre Otta, EUs patentdirektiv og matsminkedirektiv ser man det samme mønsteret: miljøbevegelsen har folket på sin side, men ikke Stortinget. Om miljøbevegelsen ikke vil tape slike store og viktige saker i framtiden, er det på høy tid at man gjør kravet om folkeinitiativer til en kampsak. I Sveits og enkelte delstater i USA har miljøbevegelsen fått gjennom en rekke viktige krav ved å bruke folkeinitiativer som virkemiddel. Et eksempel på dette er det sveitsiske vedtaket om å flytte all tungtransport gjennom landet fra vei til jernbane. I Sveits har man vetorett mot myndighetenes vedtak hvis man klarer å samle 50 000 underskrifter innen tre måneder etter at vedtaket er fattet. Helt nye saker kan fremmes hvis man samler 100 000 underskrifter.

Det er kanskje vanskelig å forestille seg at det er potensial for større folkelig engasjement i en tid hvor miljøorganisasjonene mister medlemmer. Men faktisk viser nyere undersøkelser at andelen av befolkningen som deltar i underskriftsaksjoner, vareboikott og demonstrasjoner har økt fra 1980 til 1990-tallet. Potensialet for engasjement i folkeinitiativer skulle derfor være til stede, til tross for at både partier og miljøorganisasjoner mister medlemmer. I bedømmingen av miljøbevegelsens gjennomslag er det kanskje litt feil å hele tiden fokusere på medlemstall. Enhver miljøaktivist kjenner vel folk som deler ens tanker og synspunkter uten å være medlem noe sted, noe som ville vært mindre sannsynlig for noen tiår siden. Kvinne-

saken har gjort store framskritt de siste par tiårene, til tross for lavt medlemstall i kvinneorganisasjonene. Dette viser at man i bedømmingen av ens støtte i befolkningen ikke skal se seg blind på medlemstall.

Et annet viktig argument for større bruk av direkte demokrati er at det parlamentariske spillevel så mye preges av "hestehandler" mellom partiene som politisk fornuft. Vassdragsvernere husker kanskje den gang flere vassdrag falt ut av verneplanen på grunn av partnerskapsloven.

Av disse årsakene skulle miljøbevegelsen ha all grunn til å legge press på valglovutvalget, som skal avgi sin innstilling ved slutten av året, og som har som oppgave å komme fram til tiltak for å revitalisere norsk demokrati. Den sjansen man nå har til påvirkning via valglovutvalget vil det være lenge til man får igjen. Undertegnede jobber for tiden med å arrangere et seminar om folkeinitiativer og direkte demokrati som vil gå av stabelen til høsten. Interesserte kan ta kontakt per epost: direktedemokrati@hotmail.com

BS Stensli Gjenvinning a.s.
 Gjenvinning av alle typer metaller.
 Besøks adresse:
 Globus Hverdagshandel Brumunddal
 Tlf. 62 34 04 88 Telefaks 62 34 05 66

Vi støtter Norges Naturvernforbund:

- Meland kommune
- Havnevesenet i Drammen
- Midt-Gudrandsdal Renova-
- sjonsselskap

Ny strid om snøscooterkjøring

Snøscooterkjøring skaper igjen strid i Finnmark. Alta kommune har brukt høyst originale metoder for å tillate kjøring. Fylkesmannen mener kommunen har brutt seg mot to lovverk, og Naturvernforbundet i Finnmark er harnisk over det de kaller kommunes maktarroganse.

N&M Bulletin
 KRISTIAN JAHRE

Snøscooterstriden i Alta er knyttet til arrangementet "Nordlysbyen i fest" som gikk av stabelen 10. - 18. mars. I forbindelse med festivalen ønsket arrangøren, Destinasjon Alta, å arrangere turer med snøscooter til fjelltoppen Haldde. Ettersom det ikke går scooterløyper til Haldde, trengte de dispensasjon fra motorferdselloven for å gjennomføre turene.

Alta kommune ga tillatelsen, men Naturvernforbundet i Finnmark klaget vedtaket inn til Fylkesmannen. I motorferdselloven heter det at dispensasjon til slik scooterkjøring kan innvilges "dersom søkeren viser et særlig behov som ikke knytter seg til turkjøring". I sin klage peker Naturvernforbundet på at dispensasjonen gjelder nettopp turkjøring, og derfor ikke skulle innvilges. Dette var Fylkesmannen enig i og satte ned foten.

Vi så at det var stor sannsynlighet for at kommunens dispensasjon var et ulovlig fattet vedtak. Derfor ga vi anken såkalt oppsettende virkning. Det vil si at dispensasjonen var ugyldig inntil kommunen hadde behandlet anken, forklarer Eirik Karlsen, seksjonsleder ved naturforvaltningsseksjonen hos Fylkesmannens miljøvernavdeling.

– Ren provokasjon

Dagen etter at Fylkesmannen hadde stoppet scooterkjøringen, ble det likevel arrangert scooter-tur til Haldde. Etter at Fylkesmannens vedtak ble kjent, søkte Destinasjon Alta på ny om tillat-

else. Forskjellen var at søknaden denne gang bare gjaldt for denne ene dagen. Dispensasjonsutvalget trådte sammen til ekstraordinært møte per telefon hvor de hastebehandlet, og godkjente, søknaden. Vedtaket ble fattet rett før arbeidsdagens slutt. Scooterkjøringen fant sted samme kveld. Fremgangsmåten blir bekreftet av Bjørn Johnsen i Alta kommune.

Som saksbehandler kan jeg bekrefte de faktiske forhold. Kommunen fikk en ny søknad. Denne ble behandlet samme dag og godkjent. Utover det verken kan eller vil jeg kommentere saken, sier Johnsen.

– Fullt mulig å gjøre det slik

– De nye søknadene er å betrakte som enkelt-saker, mener leder av dispensasjonsutvalget i Alta kommune, Jan Roger Fagerhaug (Ap).

– Er det ikke en litt spesiell fremgangsmåte dere har brukt i disse sakene?

– Nei, det synes jeg ikke. Vi har vurdert de nye søknadene som nye saker. Det er søker som velger å søke, og enhver har rett til å få behandlet sine søknader. Vi tolket det dithen at det var mulig å gjøre det slik. Grunnen til at vi avholdt ekstraordinære møter for å behandle sakene umiddelbart, var at kjøringen var i forbindelse med en festival som pågikk, forklarer Fagerhaug.

– Men det dreier seg om de samme kjøringene?

– Målet har vært det samme

dette rakk naturligvis verken Naturvernforbund eller fylkesmann å reagere på. Dermed var det fritt fram for Destinasjon Altas scooter-tur.

At utvalget innvilget den nye søknaden, anser vi som en ren provokasjon. Fylkesmannen hadde dagen i forveien stoppet samme kjøring til samme sted med henvisning til samme paragraf i samme forskrift. Det demonstreres en skremmende maktarroganse fra kommunen sier Bjørn Hansen, saksbehandler i Naturvernforbundet i Finnmark.

– Ulovlig fremgangsmåte

Bjørn Johnsen i Alta kommune bekrefter at samme fremgangsmåte også ble brukt den påfølgende dagen. Naturvernforbundets Bjørn Hansen påstår dessuten at dispensasjonsutvalget kom sammen ytterligere to ganger sist uke å gi slike tillatelser. Dette kan imidlertid ikke Johnsen bekrefte.

Parallelt med at dispensasjonsutvalgets nye møte- og dispensasjonspraksis pågikk, behandlet kommunen den opprinnelige

klagen fra Naturvernforbundet.

Kommunen sto imidlertid på sitt og opprettholdt sitt opprinnelige vedtak. Da gikk klagen til oss. Vår vurdering fra noen få dager tidligere sto fast, og vi opphevet kommunens dispensasjon. Kommunens vedtak om dispensasjon var dermed ugyldig, sier Karlsen hos Fylkesmannen.

Innen dette var avgjort, var imidlertid festivalen over. Destinasjon Alta hadde dermed, takket være dispensasjonsutvalgs snarådighet, fått gjennomført scooterkjøringen sin.

– Har kommunen lov til å opptre slik?

– Nei, dette er helt opplagt i strid med både motorferdselloven og forvaltningsloven. I tillegg har vi derfor bedt kommunen om en redegjørelse for hvorfor de ikke har fulgt verken motorferdselloven eller forvaltningsloven, avslutter Karlsen.

Naturvernforbundet lover også å forfølge saken. Hva slags metode har de imidlertid ikke bestemt seg for ennå.

Grønn grønn statsråd

Tross lang fartstid i politikken har vår nye miljøvernminister, Siri Bjerke, ikke tidligere markert seg som miljøpolitiker.

N&M Bulletin
AUDUN GARBERG

Siri Bjerke betegnes som plikt-oppfylgende og ambisiøs, og har lang fartstid i Arbeiderpartiet. Etter å ha arbeidet 13 år for partiet ble hun statssekretær i Utenriksdepartementet (UD) fra 1993 til 1997. Derfra gikk Bjerke til jobben som leder for partiets utredningssekretariat.

I UD fikk Siri Bjerke jobben med å forsvare norske overførin-

ger til sikkerhetstiltak ved atomkraftverket på Kola. Miljøorganisasjoner i Norge og Russland kritiserte støtten, som de mente forlenget kraftverkets levetid. De hevdet også at atomkraftverket brukte støtten i propaganda for at det var sikkert.

Omstridt atomtiltak

– Bistanden er innrettet slik at tiltakene skal øke sikkerheten uten å forlenge reaktorens levetid, sa Bjerke til N&M Bulletin

høsten 1995. Hun presiserte at Norge ønsker å få lagt ned atomkraftverket, men mente det var usannsynlig å tro at det ville skje i nær fremtid.

– Derfor er det fornuftig å gjennomføre tiltak som bedrer sikkerheten. De norske tiltakene reduserer risikoen for at noe alvorlig galt skal skje, og styrker beredskapen dersom et uhell inntraffer, sier Bjerke.

Trafikk i Groruddalen

De drøyt 100.000 beboerne i Groruddalen utenfor Oslo sentrum kan kanskje også vente seg litt ekstra oppmerksomhet fra den nye miljøministeren. I Oslo Arbeiderparti ledet Bjerke arbei-

det med en miljøhandlingsplan for Groruddalen.

– De største oppgavene ligger i samferdselssektoren, sa Bjerke til Akers Avis da planen ble lagt frem i 1998. Konklusjonen var at kollektivtilbudet må styrkes, trafikken på Trondheimsveien må reduseres betraktelig og tungtrafikken ledes utenom bomiljøene.

Planen gikk også inn for sanering av de mange fyllingene i området og mot utbygging av søppelforbrenningsanlegg på Brobekk.

– Det er uforvarlig å tenke på en utbygging så tett inntil boligområdene, sa Bjerke til Akers Avis.

“Ikkje skifta standpunkt, berre konklusjon”

Miljøproblematikk har stått sentralt i mediabildet de siste ukene.

Her er noen uttalelser fra de som nå sitter i regjeringen.

Allerede i 1991 var Jens Stoltenberg engasjert i klimapolitikk: “Den nasjonale målsettingen må stå fast. Dette er selve motoren i norsk klimapolitikk. Uten en slik målsetting mister vi det presset vi trenger mot oss selv. Stabiliseringsmålsettingen, slik den er utformet i dag, skal gjennomføres innenfor Norges grenser.”

Sa Stoltenberg til N&M Bulletin nr. 5, 1991.

“Nå må vi slippe flere forsøk på å gjøre uenigheten om gasskraft til en debatt om helt andre ting. I dag skal vi ha et klart vedtak som åpner for bygging av gasskraftverk i Norge. Det får Bondevik akseptere.”

Jens Stoltenberg til VG 09.03.00

Gassentusiast Akselsen
Vår nye olje- og energiminister

Olav Akselsen, har ikke glimret med sitt fravær i media.

“Eg har ikkje skifta standpunkt, berre konklusjon. Då denne saka sist var oppe i Stortinget, i 1996, gjekk eg imot, men ikkje på prinsipielt grunnlag. Det er mykje som har endra seg etter den tid. For meg er det viktig at Noreg gir gasskraftverka same rammevilkår som EØS gir.”

Bergens Tidende 18.02.00

“Jeg synes det er fint at ungdom engasjerer seg, selv om jeg hadde håpet vi kunne stå på samme side i denne saken. Sentrumspartiens forslag støtter vi ikke fordi vi mener våre egne forslag er videre og dermed gir bedre muligheter for å komme fram til forurensningsfrie gasskraftverk.”

NTB 01.03.00

“Forutsetningene for bygging er på plass når et stortingsflertall mener at forutsetningene er på plass.”

CNN Norge 07.03.00

“Vi er uenige om gasskraftverkene, men i miljøpolitikken regner jeg med å gå side om side med Sigurd, AUF og miljøbevegelsen.”

Bergensavisen 18.03.00

“Eg føler eg blir gjort til ein slags samfunnsfiende nummer ein i miljøspørsmål. Min jobb har vore å fronta eit standpunkt vedteke på to landsmøte i Arbeiderpartiet. Då kjennes det urettferdig at miljøørsla tar den personen som gjer denne jobben.”

Bergens Tidende 19.03.00

Vurderende Bjerke

Miljøvernminister Siri Bjerke ble møtt av demonstranter utenfor kontorene på første arbeidsdag.

“Dere er viktige, dere kan utrolig mye, dere har betydd mye og kommer til å bety mye for miljøet. Jeg kommer til å be dere om hjelp, om støtte, og om samarbeid.”

“Vi er uenige om gasskraftverkene, men det er jo ikke sikkert om forurensende gasskraftverk blir bygd. Det Ap har gjort, er å åpne for muligheten.”

Dagbladet 18.03.00

Om endring av utslippstillatelsen til gasskraftverkene sier hun følgende: “Jeg må gå inn i dette og få en vurdering. Hvor står dette juridisk? Det er mye som må på plass.”

Aftenposten 18.03.00

Tre pærer erstatter gass

Tre sparepærer i hver husstand er nok til å erstatte et gasskraftverk, men da må du kjøpe de riktige pærene. Dette er et produkt som varierer sterkt i pris og kvalitet. Dyrest er ikke automatisk best.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Det første Jens Stoltenberg burde gjøre som ny statsminister er å handle inn et anseelig antall sparepærer. Ifølge Norges Naturvernforbund vil tre sparepærer per husstand gi oss ekstra energi tilsvarende 2,3 TWh. Ifølge organisasjonen tilsvarer denne energimengden et gasskraftverk, dog uten CO₂, og til en fjerdedel av kostnadene.

Billigere, selv uten kvoter

– Hvis staten spanderer tre sparepærer per husstand, får vi dobbel gevinst. For det første sparer vi et gasskraftverk. For det andre unngår vi selvsagt også CO₂-utslippene. Dette tiltaket vil koste under en fjerdedel av gasskraftverket. Da er kostnader ved kjøp av utslippskvoter ikke medregnet. Som kjente vil det koste den øvrige norske industrien dyrt å kjøpe kvoter som tilsvarer utslippene fra de planlagte gasskraftverkene, sier informasjonssjef Kåre Olerud i Norges Naturvernforbund.

Utslippsvekst

De samlede utslippene av klimagasser gikk opp med 2 prosent fra 1998 til 1999, viser tall fra Statens Forurensningstilsyn. Årsaken er først og fremst økte utslipp fra transport. Utslipp fra luftfarten økte med 10 prosent, mens utslipp fra dieseldrevne personbiler og tungtransport økte med 8 prosent.

Norske utslipp ligger nå 8 prosent over nivået Kyoto-protokollen tillater utslippene å være på i perioden 2008 til -12.

Olerud presiserer at dette bare er ett av mange eksempler på at det er lett å spare inn store energimengder her i landet.

Store kvalitetsforskjeller

Den som måtte ha en gryende fornemmelse av at Jens Stoltenberg ikke kommer til å dele ut sparepærer til folket innen, la oss si 9000 timer, bør kanskje kjøpe pærene selv. Da sparer man energi, miljøbelastninger og penger. Det er imidlertid ikke likegyldig hvilke sparepærer man kjøper. Det finnes en rekke merker på markedet og kvalitetsforskjellen er stor.

Forbruker-rapporten har testet sytten forskjellige sparepærer, tretten elleve-watts pærer og fire femten-watts.

Det finnes sparepærer som

virkelig lyser i 9-10 000 timer slik produsentene lover, men ofte slokner de lenge før. Andre kvalitetsforskjeller har med pris, lysreduksjon etter lang tids bruk, konstruksjon, effektivitet og innvirkning av temperatur å gjøre.

Billig og bra fra Phillips

De beste sparepærene i Forbruker-rapportens test er Phillips Prismatic, Osram Dulux El Economy og GE BIAx DBX - alle elleve-watts pærer. Til tross for bra kvalitet er Phillips-pæren testens rimeligste, med unntak av en pære fra IKEA som scorer svært dårlig og som ifølge fabrikanten er tatt ut av salg. I denne kategorien kommer Panasonic/EFG, Sylvania Mini Lynx Ambience og Panasonic EFS dårligst ut. Pærene varierer sterkt i pris, og det er lite samsvar mellom pris og kvalitet.

Blant pærene på 15 watt og oppover er det General Electrics BIAx TBX-pære som kommer best ut sammen med Phillips (ecotone) PL-T og Sylvania Mini Lynx T. I denne kategorien er pris og kvalitet mer samsvarende.

Sjekk våre miljø@ker:

NORGES BONDELAG

Fakta og nyheter fra norsk landbruk

www.bondelaget.no

Kartlegging av forurenset grunn og deponier.

MILJØGEOLOGI AS

Stjørdal: 7482 1740 Moss: 6924 0175

VEIDEKKE

www-veidekke.no

Holand Sparebank
BJØRKLANDEN – LØKEN – HEMNES

Lilleborg

Norsk Romsenter
NORWEGIAN SPACE CENTRE
<http://www.spacecentre.no/>

Holmestrand kommune

Gjenvinning av organiske biprodukter og emballerte matvarer. Produksjon av miljøfor.

MAT OG EMBALLASJE
GJENVINNING AS
MEG

Taranrød. 97, 3171 SEM
Tlf: 33 33 33 58, Faks 33 33 34 39

POWEL
DATA AS

Støpte produkter i toppklasse
Høy teknologi og solid produktkunnskap!

MANDAL
CASTINGS A/S

Buøy – Pb. 173 – N-4501 MANDAL
Telefon: (47) 38 26 22 33
Telefax: (47) 38 26 53 66

AKZO NOBEL

Thor's Kemiske Fabrikker

Jernbaneverket

Vi utvikler det nasjonale jernbanenettet for det 21. århundre og for miljøvennlig transport

Nye skytefeltaksjoner i påsken

Allerede i påskeuken får vi gjensyn med aksjonistene som i fjor høst stengte alle innfartsveiene til det planlagte skytefeltet i Gråfjell i Hedmark.

N&M Bulletin
KRISTIAN JAHRE

Plankontoret i Åmot kommune har i løpet av vinteren fått utredet nye støykart for Regionfelt Østlandet.

De nye dataene kaster nytt lys over støyspørsmålet. Tidligere har vi bare visst hvilke områder som vil bli utsatt for såkalt maksimalstøy. Nå har vi også oversikt over de områdene som blir utsatt for en såkalt årsmidlet støy på 50 desibel, det vil si jevnt utsatt for støy. Det viser seg at Forsvarets fremtidige aktivitet i Regionfelt Østlandet vil gi en del støy utover de grensene vi tidligere

har kjent til, sier prosjektleder Finn Nygård ved Åmot kommunes plankontor.

Intensiv påvirkning

– Et dette alvorlig?

Det er vanskelig å si hvor plagsom denne støyen blir, men det som er sikkert er at dette overstiger de grenseverdier for støy SFT har angitt i sin tillatelse for Forsvarets øvingsfelt i Rødsmoen. Den nye informasjonen viser noe om hvor intensivt virksomheten ved regionfeltet vil påvirke folk som bor rundt, sier Nygård.

Folkeaksjonen Stopp Regionfelt Østlandet tar så visst ikke

de nye opplysningene med ro.

Fortsatt er det mange som vil bli berørt av støy fra skytefeltet som ikke vet det selv. De nye støykart som Åmot kommune har utarbeidet viser hvor alvorlig det blir. Dette skal vi selvsagt fortelle folk, sier sekretær for Folkeaksjonen, Hilde Solli, til N&M Bulletin.

Solli forteller at Folkeaksjonen vil bruke påsken i Trysilfjellet. Der vil de markere seg overfor hytte- og turfolk.

Nålestikksaksjoner

Flere av de populære utfartsstedene, både for langrenn og alpint, blir sterkt berørt av støy. Vi vil fortelle folk hva de faktisk har i vente, sier Solli.

Solli avslører også at Folkeaksjonen vil gjennomføre flere aksjoner utover våren og sommeren. I fjor høst hadde Folkeaksjonen stor suksess med sin

fire måneder lange blokkade av innfartsveiene til skytefeltet. I år er strategien annerledes.

Planen er å gjennomføre såkalte "nålestikksaksjoner". Vi tror det vil være mer hensiktsmessig å slå til på forskjellige steder til ulike tidspunkter.

I forkant av aksjonene i Trysilfjellet skal også Folkeaksjonen arrangere et seminar om skytefeltet.

På seminaret skal vi blant annet diskutere hva regionfeltet vil ødelegge, hvilke alternativer som fins til å etablere skytefeltet og hvordan vi skal stoppe Regionfelt Østlandet, sier Solli.

Folkeaksjonen Stopp Regionfelt Østlandet mener fortsatt det er mulig å stoppe skytefeltet.

Forsvaret har ikke kommet særlig langt i sitt arbeid med å etablere skytefeltet, og det er ennå ikke gjort noen store investeringer i feltet, mener Solli. ■

SAS styrter øko-yoghurt

SAS vil ikke lenger servere passasjerene sine øko-yoghurt, og Tine vil ikke lenger produsere den. Matvarekjeden Mega derimot går nye veier for å øke salget av økologiske matvarer.

N&M Bulletin
KLAUS TVEDT

Tine Norske Meierier har tidligere droppet sin produksjon av økologisk rømme og syrnemelk med bringebærsmak. Nå står øko-yoghurten for tur, skriver bladet Bonde og Småbruker.

Økologisk yoghurt står for under en halv prosent av det totale yoghurtssalget i Norge. Den største kunden har vært SAS. Men nå sier altså flyselskapet stopp.

Vi må ha en ny storkunde om vi skal opprettholde øko-yoghurt-produksjonen. Vi kan ikke produsere noe folk ikke vil ha, sier direktør i Tine Norske Meierier, Ole-Jakob Ingeborg-rud.

Per i dag produserer Tine tre økologiske produkter: lettmelk, kremfløte og ost. Lettmelken er det som selger mest. Men til tross for at norske forbrukere sier de vil ha øko-mat, står ikke øko-

melken for mer enn en prosent av det totale melkesalget.

Savner informasjon

Mangel på informasjon, dårlig tilgjengelighet og høy pris er de viktigste grunnene til at forbrukerne velger bort øko-maten, ifølge en rapport fra Statens institutt for forbruksforskning som kom i fjor. Tine-direktøren er likefullt uenig i at øko-maten markedsføres for dårlig.

Problemet er at norsk mat generelt oppfattes som miljøvennlig. Av samme grunn er det få som vet hva økologisk landbruk er, mener Ingeborg-rud.

Norsk Økologisk Landbrukslag (NØLL) ser annerledes på det.

Jeg er enig i at norsk mat oppfattes som miljøvennlig, og at merkejungelen er med på å forvirre. Men spørsmålet er hvorfor Tine fortsetter sin markedsføringsprofil når de ser at den gir så svake resultater, sier NØLL-leder Helga Nordland.

Hun trekker fram øko-melken som eksempel.

Dalsgården-konseptet er gammeldags. Navnet og merkingen sier lite om hva slags produkt det er, mener Nordland.

Radioreklame

Matvarekjeden Mega har tatt problemet i egne hender. To uker hvert år er satt av til øko-matkampanjer. Reklamer på P4 er et av virkemidlene.

Vi gjør dette fordi vi ser at det resulterer i økt salg. Men jeg skal innrømme at dette er en langsiktig satsning. Vi tenker strategisk, mens mange av konkurrentene ser mer på umiddelbar gevinst, sier Mega-disponent Jon Eskedal.

Bakgrunnen for øko-satsningen er norske forbrukeres ønske om økologisk dyrkede matvarer. Eskedal innrømmer likevel at salget ikke står i stil med holdningene.

Hva folk sier og gjør stemmer henger ikke alltid sammen. Vi skal nå se på hvordan vi kan merke varene bedre.

NØLL mener det er for lett-vint å skyldte på forbrukerne.

Det viser seg at øko-fløten og -rømmen ikke har vært mulig å få kjøpt i Bergen, og at melken har vært vanskelig tilgjengelig. Når man ikke prøver ut det nest-

største markedet i landet, kan man ikke si at det er forbrukerne som ikke vil ha produktene, argumenterer Helga Nordland.

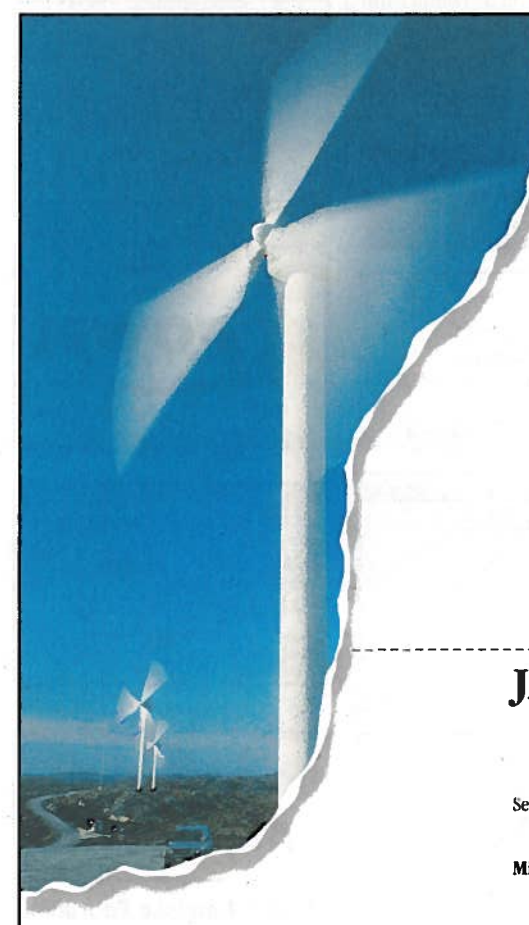
Kampanje nødvendig

Norge ligger langt tilbake for nabolandene når det gjelder salg av øko-mat. I Sverige står øko-melk for 17 prosent av melkesalget. I Danmark var i 1998 hver femte liter melk som ble solgt økologisk.

Omsetningsrådet har foreslått å bruke 70 millioner kroner på å gjøre økologisk mat mer kjent. Målet er at 15 prosent av alle norske poteter og grønnsaker skal være økologiske innen år 2009, mens fem prosent av kjøtt, frukt og bær skal være merket med Debios statlig godkjente Ø-merke.

Både NØLL, Tine og Mega mener en slik satsning er nødvendig hvis øko-matsalget skal økes.

Spørsmålet er likevel hvordan man også skal motivere Tine og omsetningsleddene. Kanskje er det nødvendig å lokke med gulrotter, og dessuten å bruke mer på å informere det konvensjonelle landbruket om økologiske metoder, undrer Helga Nordland i NØLL.

kjøp vindkraft

Støtt utviklingen av vindkraft i Norge! Fast pris 1999: 34,4 øre/kWh
inkl. forbruksavgift (5,4 øre/kWh) og mva. Netto: 22 øre/kWh, ekskl. avgifter

Nettleie til ditt lokale nettselskap kommer i tillegg. Dersom forbruksavgiften på vindkraft fjernes i løpet av året, skal dette komme selger til gode ved at bruttoprisen til kunden forblir uendret.

Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (NTE) er Norges største vindkraftprodusent med 6 møller i drift i Ytre Namdal.

Normal årsproduksjon er på 11 mill. kWh.

Vi ordner med skifte av kraftleverandør for deg. Fyll ut svarslippen og send den til oss i dag!

JA, jeg ønsker å kjøpe vindkraft fra NTE 34,4 øre/kWh for 1999. Jeg gir NTE fullmakt til å forestå skifte av kraftleverandør.

Sendes: NTE, Sjøfartsgt. 3, 7700 STEINKJER

Mitt nettselskap: _____ Målernr.: _____

Navn: _____

Adr.: _____

Postnr.: _____ Sted: _____

Tlf.: _____

Lindorff Bildene AS, Steinkjer - foto Steinar Johansen

Kalenderen

24. - 25. mars: Konferanse om ny europadebatt, Håndverkeren, Oslo. Arr: Nei til EU, tlf: 22 20 90 55.

25. - 26. mars: Kompetansekurs om kollektivtrafikk, Oslo. Arr: Kollektivkampanjen, tlf: 23 32 74 00.

31. mars - 2. april: Treningsleir for naturvernere, Dombås. Arr: Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag, v/Ottar Michelsen, tlf: 73 51 52 24.

1. april: Seminar om Regionfelt Østlandet, Oslo. Arr: Ak-

sjonsgruppa mot skytefelt i Hedmark, tlf: 23 32 74 03.

13. - 14. april: Internasjonal konferanse om strategier for en mer bærekraftig fremtid. University of Leeds, Storbritannia. Arr: ERP Environment, tlf: +44 (0) 1274 5304 08

17. april: Konferanse om frihandel i Europa, Bussell. Arr: Friends of the Earth, fax: +32 2 537 55 96

3. - 5. mai: Avfallskonferansen 2000, Griegshallen, Bergen. Arr: Norsk renholdsverkforening,

tlf: 22 11 40 43.

22. - 25. mai: Internasjonal konferanse om opprydning av klorerte og andre tungt nedbrytbare miljøgifter, California, USA. Arr: Battelle m.fl., tlf: +1 800 783 6338.

25. mai: Bioenergidag på Hadeland - Bioenergi i praksis, Hadeland. Arr: Energigården, tlf: 61 33 60 90. www.energigarden.no

5. - 9. juni: Den sjettede verdenskonferansen om miljø og helse, Oslo. Arr: The Interna-

tional Federation of Environmental Health og Forum for miljø og helse, tlf: 22 00 16 40 www.fmh.no.

15. - 18. juni: Internasjonal konferanse om utdanning innenfor fornybare energikilder, Universitetet i Oslo. Arr: Vest-Telemark Ressurscenter, tlf: 35 07 91 00

29. - 30. juni: Konferanse om øko-ledelse, EMAS og ISO 14001. University of Manchester, Storbritannia. Arr: ERP Environment, tlf: +44 (0) 1274 530 408

Norge er Nordens skog-sinke

Mens Sverige og Finland bruker om lag 500 millioner kroner på vern av skog hvert år, har Norge knapt barnåla i veggen. Resultatet er at verdifullt biologisk mangfold går tapt.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

En samlet miljøbevegelse kommer nå med en klar oppfordring til Norges nye statsminister, Jens Stoltenberg, om å verne minst fem prosent av skogene her i landet. I et brev undertegnet av Den Norske Turistforening, Natur og Ungdom, Framtiden i Våre Hender, Verdens Naturfond, Norges Miljøvernforbund og Norges Naturvernforbund, peker de seks organisasjonene på at alle vitenskapelige utredninger som er foretatt viser at det er nødvendig å verne mellom fem og seksten prosent av den produktive skogen i Norge dersom vi skal bevare det biologiske mangfoldet for ettertiden.

Manglende politisk vilje i Norge

Det høres kanskje ikke så mye ut, men per i dag har vi Norge bare vernet om lag 0,9 prosent av skogen vår. Til sammenligning har Sverige og Finland vernet henholdsvis 3,8 og 3,6 prosent.

– Det er ikke bare det faktum at våre naboland har vernet mer skog enn oss som er bekymringsverdig. Vernetakten er også

langt høyere i Sverige og Finland. I Sverige har man vedtatt å øke verneomfanget til fem prosent, og har i tillegg politisk vilje til å sette av betydelige summer til dette arbeidet hvert år, sier Gjermund Andersen i Norges Naturvernforbund til N&M Bulletin.

– *Er det eiendomsstrukturen vår som gjør at Norge sakker akterut i skogvernsaken?*

– Skognæringen er sterk i Norge og den har motsatt seg vern, men at eiendomsstørrelsene skal ha så mye å si tror jeg ikke noe på. Tar man vekk de ti største eiendomsbesitterne i Sverige er gjennomsnittseiendommene like store, det vil si om lag fem hundre dekar.

Det som er utslagsgivende er den politiske viljen til vern. Sverige har en skoglov som likestiller økonomi og økologi. Det har ikke vi, og det er symptomatisk at mens svenskene er ferdig med sine landsomfattende registreringer av biologisk mangfold, har ikke vi begynt engang.

– *Er erstatningene for den enkelte grunneier for knuslete i forhold til i Sverige?*

– Nei, erstatningene er ikke dårlige. Tvert i mot, i Sverige eksproprierer myndighetene hele

grunnen inkludert jaktrettigheter osv, når et område blir vernet. I Norge kjøper myndighetene kun retten til å avvirke skogen. Det er forståelig at enkelte kan reagere på dette fordi de mister en del av råderetten til eiendommen sin, men biologisk mangfold dreier seg om samfunnsverdier det og – det kan sammenlignes med en nødvendig veiutbygging.

Vil angripe eksporten

Mange vil peke på at en kraftig økning av skogvernet vil bli dyrt for Norge. Ifølge de seks organisasjonene kan det bli vel så dyrt å la være.

En stor andel av de produkter som kommer fra det norske skogbruket blir eksportert til et stadig mer miljøbevisst Europa. Her finnes det et stigende krav om at skogprodukter skal være miljøvennlige, det vil si at tømmeret kommer fra et bærekraftig skogbruk.

Ifølge organisasjonene er ikke et skogbruk som avvirker sine siste naturskoger å anse som bærekraftig. Dette kan sette norske eksportmuligheter i fare i fremtiden.

– Vi ønsker i utgangspunktet ikke å ødelegge for norsk eksport, men hvis norsk skogbruk

systematisk ødelegger de siste naturskogene er det vår plikt å si ifra til det europeiske markedet. Fra før vet vi at dette markedet reagerer. Vi håper Jens Stoltenberg forstår viktigheten av å verne de siste naturskogene våre. Etter det ulykksalige vedtaket om gasskraftverk må han ha nå å tilby naturelskende nordmenn, sier Andersen.

Belgisk heder til "Isbjørn-Larsen"

Dr. Thor S. Larsen ved Norges Landbrukshøgskole er tildelt "Order of the Golden Ark" av prins Bernhard av Nederland, skriver landbrukshøgskolen i pressemelding.

Larsen fikk ordenen for mer enn 30 års innsats for naturvern i Afrika, Amerika, Asia og Europa. Likevel er han kanskje best kjent for sin tid i Arktis, hvor han ofte gikk under navnet "Isbjørn-Larsen".

Larsen er sjef for landbruks høgskolens internasjonale senter, Noragric, har vært miljørådgiver i Norad og var i mange år ansatt ved Norsk Polarinstitutt. Larsen er den tredje nordmann som blir tildelt denne ordenen, etter Thor Heyerdahl og Kong Harald.

Annonser i N&M Bulletin

Ring 23 21 20 70

Natur
&
miljø

Bulletin

utgitt av Norges Naturvernforbund

Areal vernet skog
(oppgitt i prosent)

Årlige kostnader til skogvern
(millioner NOK)

Norge	0,9	30
Sverige	3,8	500
Finland	3,6	460